

УДК 338.48:351.851

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.218-222>**Євссєва Г.П.**доктор наук з державного управління
Український державний університет науки і технологій**Yevsieva Galyna**

Dr. of Public Administration

Ukrainian State University of Science and Technology

<https://orcid.org/0000-0001-9207-6333>**Морозова С.А.**

кандидат економічних наук

Український державний університет науки і технологій

Morozova Svetlana

PhD in Economics

Ukrainian State University of Science and Technology

<https://orcid.org/0000-0002-0118-3502>

ЗЕЛЕНИЙ КУРС ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КРАЇНАХ ЄС

Стаття «Зелений курс і електронна демократія як цільові орієнтири державного будівництва та економічної політики в країнах ЄС» досліджує перетин екологічної стійкості та цифрового управління в контексті держав-членів Європейського Союзу (ЄС). У статті досліджується, як інтеграція зеленої політики та електронної демократії (е-демократії) може слугувати основними інструментами для ефективного державного будівництва та реалізації економічних стратегій. У документі підкреслюється важливість використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для активізації участі громадян у процесах прийняття екологічних рішень. Аналізуючи різні приклади з країн ЄС, стаття демонструє, як інструменти електронної демократії, такі як онлайн-консультації, платформи електронної участі та системи цифрового голосування, можуть сприяти більшій участі громадськості у формуванні екологічної політики. Крім того, обговорюються виклики та можливості, пов'язані з цими підходами, включно з питаннями, пов'язаними з цифровою грамотністю, доступом до технологій та потребою в надійній нормативно-правовій базі. Отримані результати свідчать про те, що синергетичний підхід, який поєднує зелену політику з електронною демократією, не тільки сприяє сталому розвитку, але й зміцнює демократичне управління, надаючи громадянам можливість брати активну участь у виробленні політики. Зрештою, ця стаття закликає до комплексної стратегії, яка об'єднує екологічні цілі з цифровим управлінням для сприяння більш інклюзивному та сталому майбутньому для країн ЄС.

Ключові слова: зелена політика, електронна демократія, державотворення, економічна політика, залучення громадян

GREEN COURSE AND ELECTRONIC DEMOCRACY AS TARGET GUIDELINES OF STATE-BUILDING AND ECONOMIC POLICY IN EU COUNTRIES

The article "The Green Deal and e-democracy as benchmarks for state-building and economic policy in EU countries" explores the intersection of environmental sustainability and digital governance in the context of the European Union (EU) Member States. The article explores how the integration of green policy and e-democracy (e-democracy) can serve as key tools for effective state-building and the implementation of economic strategies. The paper highlights the importance of using information and communication technologies (ICT) to enhance citizen participation in environmental decision-making. Analyzing various examples from EU countries, the article demonstrates how e-democracy tools such as online consultations, e-participation platforms and digital voting systems can facilitate greater public participation in environmental policy-making. It also discusses the challenges and opportunities associated with these approaches, including issues related to digital literacy, access to technology and the need for a sound regulatory framework. The findings suggest that a synergistic approach that combines green policies with e-democracy not only promotes sustainable development but also strengthens democratic governance by empowering citizens to actively participate in policy-making. Ultimately, this article calls for a comprehensive strategy that integrates environmental goals with digital governance to promote a more inclusive and sustainable future for EU countries.

Keywords: Green policies, Electronic democracy, State-building, Economic policy, Citizen engagement
JEL Classification: Q01, Q58, H77, P16, D72.

Постановка проблеми. Сучасний ландшафт управління в країнах ЄС стикається зі значними проблемами, пов'язаними з екологічною стійкістю та демократичною участю. Оскільки країни прагнуть запровадити ефективну екологічну політику для боротьби зі зміною клімату та сприяння сталому розвитку, існує нагальна потреба суттєво залучати громадян до цих процесів. Традиційні механізми прийняття рішень часто не забезпечують адекватних шляхів залучення громадськості, що призводить до розриву зв'язку між політиками та населенням. Ця прогалина може перешкодити успішній реалізації екологічних ініціатив і підірвати демократичні принципи. Таким чином, вивчення інноваційних підходів, які поєднують екологічну політику з електронною демократією, має важливе значення для сприяння активній участі громадян і підвищення ефективності зусиль з розбудови держави.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Аналіз останніх джерел надає інформацію про зростаючу тенденцію важливості електронної демократії як інструменту посилення участі громадськості в управлінні, особливо у зв'язку з екологічними проблемами. Дослідження показують, що ІКТ можуть сприяти більшій прозорості, підзвітності та інклюзивності в процесах прийняття рішень (Кліфт, 2024; Рада Європи, 2023)[1]. Крім того, дослідження висвітлює успішні тематичні дослідження з різних країн ЄС, де ініціативи електронної демократії значно збільшили участь громадян у виробленні екологічної політики (Freeman & Quirke, 2013)[2].

Однак такі проблеми, як цифровий розрив, проблеми з конфіденційністю даних і різний рівень цифрової грамотності серед громадян залишаються критичними перешкодами для ефективного впровадження (OECD, 2023)[3]. У літературі стверджується, що для вирішення цих проблем потрібні комплексні стратегії, які поєднують технологічні досягнення з надійною нормативною базою для забезпечення справедливого доступу до інструментів електронної демократії.

Метою цієї статті є дослідження того, як інтеграція ініціатив зеленого курсу з електронною демократією може слугувати ефективними орієнтирами для державного будівництва та економічної політики в країнах ЄС. Аналізуючи існуючу практику та досліджуючи потенційну взаємодію між цими двома сферами, стаття прагне надати дієві рекомендації для політиків, спрямовані на посилення участі громадян у екологічному врядуванні, одночасно сприяючи сталому економічному розвитку. Зрештою, маємо на меті зробити внесок у дискурс щодо інноваційних моделей управління, які надають пріоритет як екологічній цілісності, так і демократичній участі.

Вклад основних результатів дослідження. Зелена політика та електронна демократія (е-демократія) відіграють ключову роль у впливі на державотворення в Європейському Союзі (ЄС), сприяючи сталому розвитку, посилюючи залучення громадян і просуваючи

прозоре управління. Ось як ці два елементи взаємодіють у формуванні державного будівництва в ЄС:

1. Вплив зеленої політики на державотворення

Реалізація цілі сталого розвитку: Зелена політика надає пріоритет екологічній стійкості, яка є важливою для довгострокового державного будівництва. Європейська зелена угода має на меті зробити ЄС кліматично нейтральним до 2050 року, гарантуючи, що економічне зростання не відбуватиметься за рахунок погіршення навколишнього середовища. Це зобов'язання щодо сталого розвитку допомагає побудувати стійку економіку та суспільство.

Основоположення політики: Зелена політика забезпечує комплексну основу для вирішення проблем зміни клімату та навколишнього середовища. Інтегруючи цю політику в національні та регіональні структури управління, країни ЄС можуть створювати цілісні стратегії, які узгоджуються з ширшими цілями державного будівництва, такими як покращення громадського здоров'я, покращення якості життя та забезпечення соціальної справедливості.

Економічна трансформація: перехід до зеленої економіки передбачає значні інвестиції у відновлювані джерела енергії, сталє сільське господарство та зелені технології. Ця трансформація не тільки допомагає пом'якшити кліматичні зміни, але й створює робочі місця та стимулює економічне зростання, тим самим зміцнюючи основи держави.

Глобальне лідерство: запроваджуючи амбітну зелену політику, ЄС позиціонує себе як світового лідера у боротьбі зі зміною клімату. Це лідерство посилює дипломатичний вплив ЄС і сприяє міжнародній співпраці з екологічних питань, ще більше зміцнюючи його роль як ключового гравця в глобальному управлінні.

2. Вплив електронної демократії на державотворення

Розширене залучення громадян: електронна демократія сприяє більшій участі громадськості в процесах управління за допомогою таких інструментів, як онлайн-консультації, електронні петиції та системи цифрового голосування. Така посилена залученість дає громадянам можливість висловлювати свою думку щодо екологічної політики та залучати свої уряди до відповідальності, сприяючи демократії більшої участі.

Прозорість і підзвітність: цифрові платформи підвищують прозорість процесів прийняття рішень, надаючи громадянам доступ до інформації про дії та політику уряду. Така прозорість зміцнює довіру до державних інституцій і заохочує громадянську участь, що має вирішальне значення для ефективного державного будівництва.

Гнучке управління: електронна демократія дозволяє урядам швидше реагувати на проблеми громадськості та адаптувати політику на основі відгуків громадян. Така оперативність має життєво важливе значення для вирішення нових екологічних проблем і забезпечення того, щоб зелена політика відображала потреби та

пріоритети населення.

Подолання цифрового розриву: хоча електронна демократія пропонує численні переваги, вона також створює проблеми, пов'язані з цифровою грамотністю та доступом до технологій. Вирішення цих проблем має важливе значення для забезпечення того, щоб усі громадяни могли брати участь у демократичних процесах, зміцнюючи тим самим легітимність державних інституцій.

3. Синергетичний вплив на державотворення

Інтеграція зеленої політики та електронної демократії створює синергетичний ефект, який посилює державотворчі зусилля в ЄС:

Спільне управління: поєднуючи зелені ініціативи з електронною демократією, уряди можуть сприяти моделям спільного управління, які залучають багато зацікавлених сторін, включаючи організації громадянського суспільства, підприємства та місцеві громади. Цей спільний підхід забезпечує врахування різноманітних точок зору під час розробки політики.

Інноваційні рішення: поєднання технології та екологічної стійкості заохочує інновації в управлінні. Цифрові інструменти можуть полегшити збір і аналіз даних, пов'язаних із впливом на навколишнє середовище, дозволяючи політикам приймати обґрунтовані рішення, які сприяють сталому розвитку.

Посилена соціальна згуртованість: залучення громадян до обговорення зеленої політики через електронну демократію може зміцнити соціальну згуртованість, сприяючи виникненню почуття відповідальності громади за екологічні проблеми. Ця колективна відповідальність є важливою для побудови стійких суспільств, здатних вирішувати майбутні виклики [1,4-6].

Проте реалізація зеленої політики в Європейському Союзі стикається з кількома серйозними проблемами, які можуть перешкодити просуванню до цілей сталого розвитку та клімату.

Можливо виділити такі проблеми:

Фрагментація політичної волі: ЄС складається з багатьох держав-членів з різними інтересами, пріоритетами та рівнями відданості екологічній політиці. Ця фрагментація часто призводить до конфлікту національних інтересів, особливо в енергетичному та промисловому секторах, що ускладнює досягнення єдиного підходу до екологічної політики. Наприклад, країни, які значною мірою залежать від вичерпного палива, такі як Польща та Угорщина, можуть протистояти амбітним кліматичним цілям через занепокоєння щодо економічної конкурентоспроможності та енергетичної безпеки [7].

Прогаляни у впровадженні: хоча ЄС встановлює амбітні кліматичні та екологічні цілі, впровадження часто не вдається. Держави-члени часто пом'якшують запропоновані правила, щоб захистити національну промисловість або уникнути тягаря відповідності. Це призводить до відсутності ефективних механізмів правозастосування та процесів моніторингу, що призводить до значних розривів між політичними намірами та фактичними результатами.

Економічні занепокоєння: уявний економічний

тягар зеленої політики може призвести до опору як з боку держав-членів, так і з боку бізнесу. Занепокоєння з приводу конкурентоспроможності на світовому ринку та потенційна втрата робочих місць у традиційних галузях промисловості породжує політичний відпор суворим екологічним нормам. Ситуація посилюється лобіюванням з боку промислових секторів, які надають перевагу короткостроковим економічним вигодам над довгостроковою стійкістю [7-8].

Розподіл ресурсів і фінансування: Успішна реалізація Європейської зеленої угоди потребує значних фінансових інвестицій, які оцінюються приблизно в один трильйон євро. Однак забезпечення цих коштів є проблемою через конкуруючі бюджетні вимоги та політичні розбіжності щодо розподілу ресурсів між державами-членами. Крім того, існує потреба в ефективних стратегіях мобілізації приватного капіталу для екологічних інвестицій.

Залучення та підтримка громадськості: досягнення громадської підтримки зеленої політики є важливим для її успіху. Однак часто існує розбіжність між політиками та громадянами щодо терміновості та наслідків кліматичних заходів. Потрібні ефективні комунікаційні стратегії, щоб залучити громадськість, роз'яснити переваги зеленого переходу та вирішити проблеми щодо потенційних витрат, пов'язаних із цією політикою.

Технологічні та структурні бар'єри: перехід до низьковуглецевої економіки передбачає значні зміни в технології та інфраструктурі. Багато країн-членів ЄС стикаються з проблемами, пов'язаними із застарілими енергетичними системами, недостатньою потужністю відновлюваних джерел енергії та відсутністю інвестицій у стійкі технології. Подолання цих структурних перешкод вимагає скоординованих зусиль у різних секторах.

Глобальний контекст: На ефективність екологічної політики ЄС також впливає глобальна динаміка. Якщо інші країни не приймуть подібні екологічні стандарти, підприємства ЄС можуть зіткнутися з невігідною конкуренцією, що призведе до закликів до більш рівних умов гри на міжнародному рівні. Це вимагає більшої співпраці з країнами, що не входять до ЄС, для забезпечення всебічних кліматичних заходів [7].

Інтеграція зеленої політики та електронної демократії (електронної демократії) у країнах ЄС призвела до кількох успішних прикладів, які ілюструють, як ці рамки можуть посилити державотворення та економічну політику. Ось кілька відомих випадків проведення успішної зеленої політики та електронної демократії в країнах ЄС

Естонія. Естонія є піонером електронної демократії, пропонуючи ряд цифрових послуг, які сприяють участі громадян в управлінні. Країна запровадила програму електронного резидентства, яка дозволяє громадянам світу відкривати та керувати бізнесом онлайн, що заохочує підприємництво та інновації.

Естонія взяла на себе амбітні кліматичні цілі, включаючи ціль скоротити викиди парникових газів на 70% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року.

Використання цифрових платформ дозволяє проводити консультації з громадськістю щодо екологічної політики, посилюючи залучення громадян.

Фінляндія. Місцеві зелені угоди: Фінляндія прийняла місцеві зелені угоди, які є угодами про співпрацю між місцевими органами влади та зацікавленими сторонами, спрямованими на прискорення ініціатив сталого розвитку. Ці угоди залучають громадян до процесів прийняття рішень через цифрові платформи, сприяючи залученню громади.

Уряд Фінляндії використовує різні інструменти електронної участі, щоб залучити громадян до розробки екологічної політики, дозволяючи отримувати зворотній зв'язок у реальному часі та співпрацювати в екологічних ініціативах.

Німеччина. Інструменти електронної демократії: Німеччина запровадила кілька інструментів електронної демократії, таких як онлайн-петиції та платформи для спільного бюджетування, які дозволяють громадянам безпосередньо впливати на місцеві екологічні проекти.

Перехід до зеленої енергії: політика Energiewende (енергетичний перехід) спрямована на перехід Німеччини до відновлюваних джерел енергії. Електронна демократія відіграє важливу роль в інформуванні громадськості про енергетичну політику та зборі інформації про місцеві енергетичні проекти.

Швеція. Швеція використовує цифрові платформи для громадських консультацій щодо екологічної політики, гарантуючи, що громадяни можуть висловлювати свої погляди на ініціативи сталого розвитку.

Такі шведські міста, як Мальме, об'єднали зелену політику із залученням громадян через електронну демократію, зосереджуючись на проектах сталого міського розвитку, які передбачають внесок громади.

Нідерланди. Нідерланди розробили комплексну зелену політику, спрямовану на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Інструменти електронної демократії використовуються для залучення громадян до обговорення цих політик, забезпечуючи прозорість і підзвітність.

Ініціативи розумних міст: нідерландські міста використовують розумні технології для підвищення екологічної стійкості, залучаючи громадян до процесів

прийняття рішень через цифрові платформи.

На рівні Європейського Союзу також реалізуються певні дії і норми.

- Європейська зелена угода: головна стратегія ЄС щодо сталого розвитку включає механізми участі громадськості через цифрові канали. Європейська комісія активно шукає думки громадян щодо кліматичної політики через онлайн-консультації та платформи зворотного зв'язку.

- Закон про цифрові послуги (DSA): Цей закон має на меті регулювати онлайн-послуги, одночасно пропагуючи демократичні цінності. Це покращує здатність громадян взаємодіяти з цифровими платформами, які підтримують екологічні ініціативи та екологічні практики [5-6].

Висновки. Підбиваючи підсумки, підкреслимо, що зелена політика та електронна демократія суттєво впливають на інституційне забезпечення розвитку громадськості в ЄС, сприяючи сталому розвитку, активізуючи залучення громадян та заохочуючи прозоре управління. Успішна інтеграція цих елементів стимулює створення більш стійких держав, здатних вирішувати як поточні, так і майбутні виклики, забезпечуючи при цьому дотримання демократичних цінностей. Хоча ЄС досяг значних успіхів у створенні зеленої політики через такі ініціативи, як Європейська зелена угода, подолання цих викликів вимагатиме посиленої політичної координації між національними державами, ефективних стратегій реалізації, залучення громадськості, адекватних механізмів фінансування та міжнародної співпраці для забезпечення амбітних екологічних цілей досягаються ефективно.

Успішна інтеграція зеленої політики з електронною демократією у країнах ЄС демонструє потенціал для посиленого залучення громадян, прозорості та ефективного управління. Використовуючи цифрові інструменти разом із амбітною екологічною політикою, ці країни прокладають шлях до сталого розвитку, одночасно зміцнюючи свої демократичні процеси. Оскільки ЄС продовжує стикатися з проблемами навколишнього середовища, ці приклади служитимуть моделями для інших держав-членів, які прагнуть реалізувати подібні стратегії у своїх державотворчих зусиллях.

Список використаних джерел:

1. Conclusions on EU priorities for cooperation with the Council of Europe 2023-2024/Official website of the Council of the European Union// [Economic resource]- [Excess link]: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/01/30/conclusions-on-eu-priorities-for-cooperation-with-the-council-of-europe-2023-2024/>
2. Freeman J., Quirke S. (2013). Understanding E-Democracy Government-Led Initiatives for Democratic Reform. JeDEM - EJournal of EDemocracy and Open Government, 5(2), 141–154. / [Economic resource]- [Excess link]: <https://doi.org/10.29379/jedem.v5i2.221>
3. OECD Economic Outlook, Volume 2023 Issue 1 / [Economic resource]- [Excess link]: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook/volume-2023/issue-1_ce188438-en.html
4. Towards the EU elections 2024: the Green vision and the green campaign/ EGP Resolution adopted at the 37th EGP Congress, Vienna, 2-3 June 2023[Economic resource]- [Excess link]: <https://europeangreens.eu/resolutions/towardseu-elections-2024-green-vision-and-green-campaign/>
5. European committee on democracy and governance (CDDG) Handbook on e-democracy Approved by the CDDG at its 11th meeting (10-11 September 2020) [Economic resource]- [Excess link]: <https://rm.coe.int/handbook-e-democracy/16809fda61>

6. Prospects for e-democracy in Europe Study summary/ EPRS | European Parliamentary Research Service Scientific Foresight Unit (STOA) February 2018 - PE 603.213[Economic resource]- [Excess link]: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603213/EPRS_STU\(2018\)603213_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603213/EPRS_STU(2018)603213_EN.pdf)
7. Grabbe H., Lehne S. Climate Politics in a Fragmented Europe/ Published on December 18, 2019 [Economic resource]- [Excess link]: <https://carnegieendowment.org/research/2019/12/climate-politics-in-a-fragmented-europe?lang=en¢er=europe>
8. Hedberg A., Šipka S. The social and economic challenges of ecological transformation accelerating our actions. The role of European Union policies in accelerating the green transition/ Special Issue 24 | 2022 p. 86-91

References

1. Council of the European Union. (2023). Conclusions on EU priorities for cooperation with the Council of Europe 2023-2024. Official website of the Council of the European Union. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/01/30/conclusions-on-eu-priorities-for-cooperation-with-the-council-of-europe-2023-2024/>
2. Freeman, J., & Quirke, S. (2013). Understanding E-Democracy: Government-Led Initiatives for Democratic Reform. *JeDEM - EJournal of EDemocracy and Open Government*, 5(2), 141–154. <https://doi.org/10.29379/jedem.v5i2.221>
3. OECD. (2023). OECD Economic Outlook, Volume 2023 Issue 1. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook/volume-2023/issue-1_ce188438-en.html
4. European Green Party. (2023). Towards the EU elections 2024: The Green vision and the green campaign. EGP Resolution adopted at the 37th EGP Congress, Vienna, 2-3 June 2023. Retrieved from <https://europeangreens.eu/resolutions/towardseu-elections-2024-green-vision-and-green-campaign/>
5. Council of Europe. (2020). European Committee on Democracy and Governance (CDDG) Handbook on E-Democracy. Approved by the CDDG at its 11th meeting (10-11 September 2020). Retrieved from <https://rm.coe.int/handbook-e-democracy/16809fda61>
6. European Parliamentary Research Service (EPRS). (2018). Prospects for e-democracy in Europe: Study summary. Scientific Foresight Unit (STOA), PE 603.213. Retrieved from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603213/EPRS_STU\(2018\)603213_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603213/EPRS_STU(2018)603213_EN.pdf)
7. Grabbe, H., & Lehne, S. (2019). Climate Politics in a Fragmented Europe. Carnegie Endowment for International Peace. Retrieved from <https://carnegieendowment.org/research/2019/12/climate-politics-in-a-fragmented-europe?lang=en¢er=europe>
8. Hedberg, A., & Šipka, S. (2022). The social and economic challenges of ecological transformation: Accelerating our actions. The role of European Union policies in accelerating the green transition. *Special Issue, 24*, 86-91.